

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál urali utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félével, pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Országgyűlés. Buda-pesti napló; pozsonyi panoráma. Törvényhatóságok: közgyűlések Pest, Baranya, Zala, Vas megyékben. Társulati élet: A magy. gazd. egyesület novemberi közgyűlése; a Kisfaludy társaság pályakérdéseire érkezett feleletek.)

Külföld. (Amerika, Anglia, Olaszország, Schweiz.) Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

ORSZÁGGYŰLÉS.

VI. kerületi ülés, nov. 19kén. Elnökök: Lónyay Gábor zempléni, Tarnóczy Kázmér nyitrai követek; jegyző: Asztalos Pál. Felolvastattott, és hitelesített a' mult számunkban közölt József-nádor érdemeinek becikkizetése, 's örökítéséről szóló üzenethez — az ungi indítvány nyomán tett következő módosítás: „És ez által a' kk. és rr. az elhunyt fenséges férfit emléke iránt tanusítván a' nemzeti hálát, annak fenséges családjában, mellynek fenséges tagjaihoz millyen hó ragaszkodás, mennyi remény csatolja a' nemzetet, a' hazára olly eseménydus november 12kén tettleg bizonyítá be — kívánják és akarják az elhunyt fenséges férfit érdemeit az 1715iki 26 és 1723: 103ik törvények értelmében tettleg is jutalmazva látni; mihez képest meghatározták alázatos kéréssel járulni fels. urunk királyunkhoz, hogy elhunyt ó cs. kir. sége érdemeihez, ki csaknem két emberkört töltött a' haza legfontosabb, de legterhebb méltóságában, illő és fenséges családja állásához méltó jószág tiszta adományozása által, a' nemzet e' részbeni általános obajtását és kívánatát teljesíteni kegyelmes legyen, annival is inkább, mert a' kk. és rr. már 1840ik évi sz. György hava 15én a' kívánatok első osztálya 25dik száma alatti hason tartalmú fölrásukra, ugyanazon év és hó 29én kelt kegy. kir. válaszában fels. urunk királyunk e' kérés méltánylását nyilvánítá 's teljesítését fentartá magának.“

Majd olvastattak a' kerületi gyűlések jegyzőkönyve, és a' kir. városok ügyében kiküldendő kerületi választvány iránti határozatok. Utána olvastattott a' kk. és rr. üzenete az iránt, hogy gr. Rhédey János az országgyűlésre meg nem hivatott. — A' követigazolásra nézve pedig a' rr. ez uttal is a' mult országgyűlésnek ez érdembeni következő határozatát fogadják el 's állapítják meg: „Mintán a' kk. és rr. több tekintetnél fogva sem elegendőnek, sem célirányosnak nem tarthatják, hogy a' képviselői testület tagjainak, küldőiktől nyert megbízó levelek (mint eddig szokásba volt) csupán a' királyi személyeknek, mint a' kk. és rr. táblája elnökének mutattassanak be, hanem mind illendőnek, mind szükségesnek találják azt: hogy hiteles adatokból voltaképi tudást szerezzenek maguknak arról, hogy kik azok, kik az országgyűlésre szokott módon meghíva képviselőik által valósággal megjelentek? 's képviselőik is névszerint kik legyenek? 's kik azok, kiknek részükről képviselőik nem jelenvén meg, reájok nézve további intézkedések szükségesek — ezennel meghatározzák: hogy keblőkből titkos szavazattal egybe szerkesztendő olly választvány rendeltessék, melly a' kk. és rr. táblájához tartozó képviselőik által elibe terjesztendő megbízó-leveleket, a' nélkül, hogy ez uttal a' küldőknek választási jogukba, és a' választások módja törvényességének vizsgálatába ereszkedjék, egyedül a' feljebb kifejtett célzatokból tekintse meg, 's annak eredményéről tegyen jelentést, e' fölött a' kk. és rr. táblája tagjainak azon megbízó-levelek nyomán készítendő hiteles névjegyzékét (hogy az országos ülésben is felvéve a' naplókönyvbe igtathassák) nyujtsa be.“

V. Országos ülés a' rendeknél novemb. 19én. Mindenek előtt a' kerületi elnökség átnyujtván a' megállapított üzeneteket, azok közt Hubay országbírói ítélmester olvasá a' József-nádor érdemeinek becikkizetéséről szóló üzenetet, mellyhez személynök ó mlga is kész örömmel járulván országos határozattá emeltetett. Utána az országgyűlési szabad hirlap ügyében készített üzenet olvasatott, mire elnök kijelenté: mikép többször előfordult már e' tárgy's váltottak benne üzeneteket mind a' két táblánál, mi által az indokok ellene és mellette annyira tisztába vannak hozva, hogy nem látja szükségesnek azokat ismételni. Egy észrevétele van csak a' censurára nézve. Föltéve, hogy a' praeventiv censura eltörlésének ideje itt van, 's föltéve, hogy maga a' kormány is a' praeventiv censura fokonskénti eltörlésébe beléegyezni hajlandó; ez esetben is nem ez a' dolog kezdeménye. Azon alkotmányos nemzetek, kiknél a' praeventiv censurát a' repressiv sajtótörvények váltották

föl, először is a' nagyobb terjedelmű, 's mélyebb tudományos munkákat szabadíták föl a' censura alól, 's csak legutóljára a' hirlapokat. Itt pedig a' dolog épen ellenkezőleg áll, mert a' rendek először is a' sajtó természetével ellenesen a' hirlapokat akarják a' praeventiv censura alól fölmenteni, 's egészen eltérnek a' sajtószabadság rendes kifejlési menetétől. A' praeventiv censurának megszüntetése, a' hirlapokat illetőleg, egészen tárt kaput nyitna az agitatio egy új fajának; mert milly könnyű volna nálunk, hol annyi egymástól különböző érdek a' castai privilegizált rendszerben — 's külön fajú nemzetiségekben, egyenes ellentétben egymással egyesülve vannak, 's milly könnyű volna itt az ellenséges szellemet föléleszteni, meglehet alkotmányunknak 's nemzetiségünknek rovására. — Ó a' sajtószabadság mellett vagy ellene nem akar szót emelni. Ezen tárgy kimerítőleg van már megvitatta nemcsak Európában, hanem az egész civilizált világban ugy annyira, hogy e' tekintetben kiki aként alakíthatja véleményét, a' mint alapos meggyőződést szerzett e' tárgyan magának, 's e' véleménye mellett meg is marad, bármily discussiókat kezdenénk is itt e' fölött. Kérde tehát: kívánják e' rendek mind a' két üzenetet ez alakban a' főrendekhez fölküldeni?

Sebestyén Gábor (veszprémi) küldöji kívánatát aként magyarázá, miként az országgyűlési hirlap — kiadást azok is kívánják, hanem pusztán a' tanácskozások közlésére, nem pedig szerkesztői ítéletmondásokkal 's ekép ezen hirlap nem is lenne más, mint kivonati napló; azért ezen újságra nézve is azon ellenőrséget kíváná gyakorlatba vétetni, melly az országgyűlési naplók irányában az eddigi országgyűléseken megállapított; megemlékezik a' sajtótörvényekről is, mellyekhez kötelessége szólni, de majd csak ha ideje elkövetkezendik; illy előlegezéseknek nem lehet pártolója 's ekép az üzenetet sem pártolhatja olly szerkezetben, mint a' ker. ülés azt megállapítá.

Tabódy Pál (ungi) az üzenetet a' hozzá mellékelt t. javaslatl együtt pártolja; krassói követ Ma k a y Sándor az üzenetet és törvényjavaslatot nem pártolhatja, habár küldöji rég sürgetik is azt, minthogy ezen ügy a' sajtótörvényekkel hozott kapcsolatba; hasonló okból nem pártolhatja azt Szepes követe J ó n y Vincze sem. P a c z o l a y János honti követ, miután a' zugó auditoriumot az elnökségnek sikerült csendre inteni, kifejté: mikép ó pártolója a' hirlap-szabadságnak, de nem a' szabadosságnak, minthogy pedig ezen üzenetben 's javaslatban szabadosságot lát, ergo nem pártolhatja. J u s t h József turóci követ azért nem szavaz az üzenet mellett, mert azt kivihetőnek nem látja; minthogy ezen javaslatot készítők az országgyűlési újságokat vagy hiteleseknek akarják 's ez esetben bírálókra van szükség, mi nem más, mint censura, 's ezzel egy institutiót állapítva meg a' tábla, mi ellen jelenleg fölír, törvényesnek nem ismervén azt; — vagy pedig nem hiteleseknek, a' minők a' mostani lapok 's ezen esetben inkább ezeknek kell szabadabb mozgást engedni. Ezután szóló beléereszkedik a' javaslat belső kezelése 's kiállításába, azt a' tömörked költség 's aránylag kevés előfizető miatt sem tartja létesíthetőnek; ennél fogva az üzenet ellen szavaz. R e v i c z k y Pál eszterg. követ pártolja az üzenetet, csupán e' két szónak híven 's megszorítás nélkül módosítását javasolván, minthogy valakinek csak kell reá felügyelni, hogy más ne nyomassék, mint a' mi mondatott, ez pedig már megszorítással jár. B a b a r c z y Antal csongrádi követ nem pártolja a' javaslatot, mert küldöji kívánják, hogy még ezen országgyűlésben jöjön létre országgyűlési újság, már pedig ez az üzenet szerint lehetetlen, minthogy arra törvény kezdeményeztetett, mellyre még sanctió is kell; és mert ezen üzenet a' sajtóviszonyok rendezésébe vág. F o r g á c h Ágoston gróf pozsonyi káptalani követ kíváná ugyan, hogy a' kerületi ülésekről nyomtatott napló vezetettnek, mind a' mellett az üzenetet az előbbi követek által említett okok miatt nem pártolhatja. T ó t h Lőrincz Korponaváros képviselője szinte ellene szavaz az üzenetnek, de nem az előtte szölkak okai-ból, hanem mert ó ezt csak szük alamizsnálkodásnak veszi a' sajtószabadság nagy terrenumát, azért felkéri a' rendeket, hogy ellálván ezen javaslattól, karolnak inkább fel az általános sajtószabadságot. Győrmegeye követe S z e r d a h e l y i Ferenc szinte ellene szavaz az üzenetnek, mert az által nem hiteles országgyűlési újság keletkezne.

Szentkirályi Móríc pestmegeyi követ inkább szeretné az országos ülések határozatit egyszerű maradjon-nal dönteni el, mint itt hosszasosan vitázni, de miután mondat-tak dolgok, miket felelet nélkül nem hagyhatni, tehát ó is

szól 's az előbbi szónokok ellenében megjegyzi: mikép itt a' nyilvánosság, és nem a' sajtó ügye forogván kérdésben mindazon ellenvetések, mik a' javaslat ellen felhozattak, ide nem alkalmazhatók. Elnök ó mlga felhozá ugyan, hogy a' sajtó ügye a' polgárisult világ minden részében megvitattott, de azt nem említette: hogy ezen ügy ugyanott már be is végeztetett, eldöntetett 's többé nem vitattatik; a' kormányok is átlátták, hogy a' praeventiv rendszer nekik magoknak sem üdvös 's a' hatalmak e' felől képezett itélete hasonló a' közvélemény itéletével. Az agitatio új fajtát, mit a' sajtóval eszközölhetni lehetne, szónok nem ismeri, mert illy agitatio most is gyakoroltatik, csak hogy egyoldalulag; ám nézzünk körül, 's látni fogjuk, hogy a' censura engedelme-vel ezen agitatio most is él, de csak egy irányban, holott a' sajtószabadság eszközölné, hogy a' két oldalról jövő szabad vizsgálat egymás ellenében teljesen kifejtse az igazságot 's ezt tegye mindenkor annak idejében, midőn az eszme már megért, nem midőn már elért, vagy még éretlen. Végre megjegyzi, mikép ó hiteles hirlapot képzelni nem tud, mert magán-közléseknek hivatalos hitelességet adni nem lehet 'stb.

Elnök a' pestmegeyi követ által említett egyoldalúságot a' kormányra alkalmazhatónak nem tartja, mert a' censurái rendszabályok — mennyire ó ismeri, részrehajlat-anok, 's e' miatt ha hiba történt, az egyes censoroknak tulajdonítandó.

Tarnóczy Kázmér nyitrai követ pártoló 's Pap Szilágyi József nagyváradi g. szertartásu káptalan követ ellenző nyilatkozataik után K o s s u t h Lajos pestmegeyi követ emelt szót azért, mert károsnak tartja, midőn az eszméknek olly irány adatik, melly az institutiók hibáit személyek hibáival akarja palástolni. Szónok elhiszi, hogy személynök ó mlga jó véleménnyel van a' censurái institutió iránt, mert azon boldog emberek közé tartozik, kik sorsuk által azzal közelebb érintkezésbe nem hozattak, de szóló — ki annyit zaklattatott ama szellemi harminezadosság által, arról egészen más véleményben van 's ezért lehetlennék tartja, hogy a' censurái szabályok részrehajlatlanok legyenek, sőt belőlök az derül ki, hogy a' részrehajlás, a' hiba nem a' személyekben, hanem magokban a' szabályokban van; mert midőn valamely institutió által elkövetett sérelem ellen még a' trón zsámolyánál sem találhatni oszoslást, ott nehéz állítani, hogy a' hiba nem a' szabályokban, hanem a' személyekben van; és épen ezen okból nem a' személyeket, hanem az institutiót kell megtámadni; 's mivel ez az eszműködése fölött állítottatott bíról, hol csak a' közvélemény állhat meg mint illetékes censor, annak helyébe ez állítandó. Végre minthogy a' jelen kérdés tárgyalásánál nem a' sajtó — hanem a' nyilvánosság ügyéről van szó, pártolja az üzenetet.

Károlyi István pestvárosi követ a' sajtószabadságot pártolja igenis, de országgyűlési újságot nem; R ó n a y János csanádi követ szinte ellenzi az üzenetet, mert abban monopoliumot sejt, S z i n t a y János beregi követ pártolja az üzenetet, de azon világos módosítással, hogy csak egy országgyűlési újság engedtessek meg; 's mivel a' módosításról ki sem akart hallani, szavazata a' nem pártolók közé igtattatott. S e m s e y Albert sárosi, S c i t o v s z k y Márton baranyai kk., hasonló Tolna, Temes, Árva, Bács, Pozsega, Verőcze, Szerém, Mosony, Horvátország, Jászkon kerület és S á r k á n y Miklós bakonybéli apát az üzenet ellen elmondván nézeteiket, annak maradása mellett D a r v a s Pál gömöri követ, nemkülönbön Lipót, Mármaros, Trencsény, Torna, Heves, Fejér beregi kúkat nyiltan is előadván, a' többi m a r a d j o n n a l vágott közbe, mit elnök határozatilag is kimondott 's miután a' harmadik üzenetet az újságok szabadabb mozgathatása tárgyában felolvasták 's megállapíták, az ülést elosztá.

VII. kerületi ülés, nov. 23kán, reggel 9¹/₂re. Elnökök: S i m o n János sopronyi, S e m s e y Albert sárosi követek. Tárgy: a' tegnapi tanácskozások folytatása.

Megnyitvatván az ülés, Békés megye követe T o m c s a n y i József ekép adá elő nézeteit. (a' tegnapi tárgy a l á s o k a t j ö v ő számunkban) T e g n a p — ugymond két indítvány tétetett, t. i. Baranya és Pest részéről. Ezek egy részben megegyeznek ugyan egymással, de más részben nagyon is különböznek. Baranya a' sérelmek megemlézésének elmellőzését, Pest ellenben mind azoknak világos fölemelését javálja. Mosony nagyérdemű követe ugymond, megvallja ugyan a' pesti indítvány férflás, nyilt 's ószinte jellemét, millyen alkotmányos polgárokhoz illik, —

fülnek, ha hébekorban anyai hangot is hallhatna Thalia papjaitól, 's nyereség is lenne a' nemzetiségre, ha annak meghonosítására az út leginkább illy időben egyengettetnék, midőn annak megkedvelésére az országgyűlési publicum is nyujtingert és ösztönt. Sillye János ur, mint töle, magától személyesen hallók, „P o z s o n y i F u t á r” czim alatt új politikai lapot fog megindítani. Mint mondja a' szabadítékot már meg is nyerte reá. Valeat, quantum valere potest. Sok szerencsét hozzá. V a h o t Imre folytatni fogja országgyűlési almanachját 's két ezüst forintért nyitott reá előfizetést. Tartalmát követi mellképek 's országgyűlési beszédek képezendik. Bolti ára 3 pforintra fog emeltetni. Az országgyűlési ifjuság (M é s z á r o s K á r o l y i n d i t v á n y á r a) olvasó-kört alakított a' maga keblében, mellyben egy ezüst forintnyi havi részvény mellett mindenki tag lehet. Mi dicsérjük ezen nemes törekvést, — de ohajtottuk volna, hogy ezen kör a' politikai pártfelekezetség minden színét és czímét nélkülözze.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. A' megye másod alispánja az utasítási tárgyak bevégeztével megemlíti a' közbátorság állapotát, melly Pestmegyében nem a' legkedvezőbbben áll; 's ennek okát szóló alispán ur a' megye nagy területében egyrészt, 's ennek irányában csekély számú csendőrökben firkészte; a' 192 négyszög mérföldnyi kiterjedésű megyében ugyanis jelenleg csak öt mezei biztos, 's csak 60 pusztázó hadnagy van; 's ezen őrségi személyzet csekély számának tulajdoníthatók a' gyakori rablások, miknek kiváltképen a' pusztai tulajdonok kitétvék. Hogy ezen rossz megszüntetessék, szóló alispán javaslatba hozá, hogy a' rr. saját vagyoni bátorságosítása tekintetéből a' biztosak vagy hadnagyok számát szaporítsák oly képen, hogy mivel a' 192 négyszög mérföld kiterjedésnek felét bátran olyannak vehetni, melly kellőleg népesítve van, hol tehát a' közbátorságai felügyelést az illető helységek is eszközölhetik, fenmarad csupán a' másik fél, mellynek bátorságosításán aként lehetne segíteni, ha a' rr. minden négyszög mérföldre két lovas hadnagyot állítának 200 pftos évi díjazás mellett; ezen javaslat nyomán 110 pusztai hadnagy lenne rendszerítendő, ezeknek évi fizetésök összesen 22 ezer pftot tenne, mit a' puszták tulajdonosai, vagyis általjában a' nemesi rend hordozna. A' rr. ezen javaslatnak úgy czélszerűségét, mint szükségét átlátván azt elfogadják, 's a' fogantatásra szükséges pénzösszeletet is megajánlták; annak beszedetése 's mikénti életbeléptetése iránt pedig egy választvány bizatot meg javaslat-kidolgozásra.

Mint hogy ez évben a' termés szűkebb volt, mint megnyit előre remélték, eként bátran számíthatni a' bünesetek leendő szaporodására is; mivel azonban Pestmegyének rögtön ítélhetési joga ez év végével lejár, némelyek szükségesnek tartották annak meghosztatásáért folyamodni. Akasztással az élelmi drágaságot meg nem szüntethetik önök, valamint a' büncselekvényeket sem gyérítik; minő meglepő volt például hallani, hogy a' rögtönítelő bíróság elnökének házát épen akkor kirablák, midőn ő hivatalos kötelességében járván el tán épen a' halálos ítélet-kimondáson törté fejét. A' főnebbi intézkedés a' közbátorságra vonatkozólag igenis szükséges, de a' drágaságot statisztikai joggyakorlatokkal fűszerezni neveltséges.

Olvastattak a' nm. helytartótanácsnak két rendbeli leirata is; egyikben tudatja a' megye, hogy a' kormány az országgyűlési irományok ledictálására használt eddigi eljárását a' nyilvánosság hátrányával czélszerűtlennek tapasztalván, azoknak kezelésére 's sebesebb kiállítására könyomdárul gondoskodott, honnan követ irományaikat megszerzendhetik, 's ekép az országgyűlési fiatalok is inkább megfelelhet küldői akaratának, fordítván t. i. egészen saját rendelkezésükre álló idejüket a' tanácskozó termekben gyűjtendő tapasztalatokra; a' rr. ezt, valamint a' másik intézvényt is, mellyben gr. Keglevich János és Szerencsy István önméltóságaiknak országzászlói méltóságra időközben történt emeltetésök hirdettetik, tudomásul vevék; ezenkívül ezen utóbb irtnak tiszteletére a' rr. üdvözöl irattal is járulni fognak.

E' tárgy után a' zsidóság isméretes körlevele vétett fel 's olvastattak; Pestmegyének e' tárgyban már régebb határozatnál fogva levén utasítása, a' fölkérés tudomásul szolgált. Esztergammegyének pedig primás-főispánja halálát tudató levelére a' rendek osztozó bánatukat jegyzőkönyvileg határozzák örökíteni annak is világos megemléstésével, mikép annyi idők óta a' magyar egyházi arisztokraták közt hg Kopácsy József volt az első, ki megismerte a' k ö z t e h e r v i s e l é s i g a z s á g á t.

A' pusztázók felállítására érdekében elfogadott javaslat mikéntjének kidolgozására megbízott választvány ebeli munkálata érdekesen tárgyalattak; ebben a' küldöttség először is az elfogadott összeg kivetési kulcsára fordítá figyelmét 's mivel az eddigi kulcs ellen igen sok birtokosnak

panasza van, a' választvány úgy vélekedett, hogy mivel a' szükség rögtön intézkedést kíván, a' megajánlott 22 ezer pfornek fele a' mostani hibás kulcs szerint vettessék ki, és hajtassék be; de másik fele a' nyári közgyűlésig megvitatott és majd rectificált kulcs szerint; 's ekkor azoknak tán e' mostani kivetésnél illetőségen tul fizetnének, ezen fizetési fölöslegük a' rectificált kulcshoz lesz idomítandó, vagyis a' tulfizetés a' második részlegbe leend betudandó. Ezen véleményyt a' rr. sajátukká tevén egyszersmind határozzák: hogy mivel a' pusztákban néhol haszonbérliők vagynak, minthogy az ujan rendszerítendő hadnagyok ezek vagyonsbátorságul állíttatvák, ennek következtében a' kivetett összeghez ök is épen úgy, mint a' pusztá tulajdonosa járulni kötelesek; azonban a' szabad nagyobb községek, mennyiben hasonló öröket kiállítani maguk tartoznak, ezen összeg kivetési rovatóba soroztatni ugyan nem fognak, de arra kötelezettek, hogy hadnagyaik a' megyeiekkel kapcsolatba tegyék magokat, kik aztán körökre osztatván a' feladat postossabb kezelhetése tekintetéből a' pusztatulajdonosokkal tanácskozandnak 's ezek, valamint a' megyei tisztviselők felügyelése alatt leendnek, 's magokat a' megye másod alispánjával — mint ezen örrendszer központi elnökével folytonos, 's egyenes érintkezésben tartják. Ezekután a' rögtön életbeléptetendő rendszer költségei hoztak szóba, 's kérdés támadt aziránt: vajjon a' szükséges azonnali költség minő pénztárból előlegeztessék? e' kérdés nehézségét közörmre elnöklő főispánhelyettes oldá meg azon nyilatkozatával, hogy saját pénztárból ezen szükséges intézkedés eszközzésére 1000 pftot kész előlegezni; melly ajánlat köszönettel 's éljenekkel el is fogadtattak.

A' körlevelek közül olvastattak ns Zágrábmegye levele, melly a' tartományi gyűlés önkényes és egyoldalú rendezését adván elő—kijelenti, mikép ő ezen évi tartományi gyűlésben képviselőji által meg nem jelenvén a' horvát követek választásába sem gyakorolt semmi befolyást; ennél fogva nehogy a' magyar országgyűlésen egészen képviseletlenül maradjon, utasításnak átvételére nemes Zalamegyét kérte meg, 's jelenleg Pestmegyét arra híja fel, hogy ügyét követei által az országgyűlésen pártolja. A' rr. engedvén ezen igazságos kívánatnak, a' levél követ uraknak megfogküldetni.—A' gróf Erdődy családnak levele pedig az iránt, hogy varasdmegyei örökös főispánságtól, mellyt még 1607ben Rudolf királytól nyert, 's ugyanabban az 1725ki országgyűlés által megerősített, a' kormány egyoldalú intézkedése folytán minden törvényes ok jelenléte nélkül megfosztott; 's habár ez ellen az említett család fölírásokkal is járult ő felségéhez, mind a' meillet eredményhez nem jutta, sőt a' helyettes beigtatása ellen adott óvását a' rr. jegyzőkönyvbe sem vevék: ennél fogva nevezett család kényszerítettnek látja magát sérelmét országgyűlés utján pártoltni 's e' végett Pestmegye rendeit is fölkérni, kik habár nem lennének is az örökös főispánságnak pártolói, de a' törvényt—míg az maga utján nem érvénytelenített, minden esetre tiszteletben tartják, 's tartatni akarják; kiváltképen pedig az 1536. 36. törvényt, melly a' főispánokat törvényes okok nélkül hivatalaiktól elmozdítatni nem engedi, maga épségében kívánják hagyni. Ezen kérelmet a' rr. követeik által pártoltni határozzák.

Ungmegyének a' kölcsönös tűzkrémto intézet létrehozatalát országos erővel ajánló levele, úgy Hunyadmegyének ohajtása, hogy e' részek viszakapcsolatását parancsoló törvény fogantatba vételének sürgetése helyett inkább a' két testvér ország egyesítését szorgalmazzák a' rr.—végre Sopronymegyének isméretes n e a d ó z z u n k, h a n e m i n s u r g e n s e k m a r a d j u n k - f é l e ó s z á z d b o l m e r i t e t t l e v e l e i k g e r y e t u d o m á s u l v é t e t t e k.

Ellenben a' nm. helytartó tanácsnak intézvénye, mellyben a' dunagőzhajózó-társaság kérelme folytán a' megyét utasítja, hogy a' Dunán malmokat bíró egyedek éjjelre malmaikat lámpákkal lássák el, nehogy vagy bennök, vagy a' gőzhajókban kár történjék, a' rr. által nem vétett pusztán tudomásul, hanem fölírtni határozatott: hogy mivel ezen intézkedés a' tulajdonjogba vág, mit pedig a' helytartótanács is tisztelni tartozik, 's mivel a' dunagőzhajózó-társaság a' kereskedési uton nem a' státus képviselője, hanem nyereszkedő privát német társaság, tovább maga elnök ő nsga is malomtulajdonos levén a' Dunán a' nálánál gazdagabb társaságot csakugyan nem szeretné olajjal soutenirozni: ennél fogva—ha a' társaságnak malomlámpákra van szüksége, lássa el illyenekkel a' malmokat saját költségén. —

Szóba hozottak a' mészárosok menyekzője is 's azonnal megis tartatott, mert ama körülmény, hogy a' vásárra kevés marha hajtattak, hogy a' takarmány kevés (ni egyéb iránt ok arra, hogy fölösleg marháját kiki siessen eladni) hogy a' pozsonyi és bécsi husár magasra szabott, 'stb. a' rendeket arra bírta, hogy a' marhás fontjának árát két váltó krajczárral megtoldják, vagyis 15król 17kr-ra emeljék; ugyanennyiért fog méretetni Óbudán és Váczon is.

Olvastattak követjelentések is az előleges tisztelekések, országgyűlés megnyitása 's nádor-választásról, mellyben követek örömmel jelentik, mikép az utasítások 150 pontja István főgn nádorrá-választásában már teljesítve van; valamint közörmöt gerjesztő volt annak kijelentése is, hogy 300 esztendő óta ezen országgyűlésen szólít meg a' király a' nemzetet először magyarul. Majd a' kir. előadások olvastattak fel, mellyeknek törvényjavaslati csatolmányai ezután fognak tárgyaltni.

Ezután egy esendbiztosnak ütlező eljárása, minélfogva egy terhes aszszonyt az idejéni szüléstől mentett fel korbácsütései által, roszzaltatván — a' gyűlés magánytárgyakra tért át.

BARANYAMEGYE KÖVETUTASÍTÁSA. (Folytat.) **25)** Egyéb, már mult hongyűlési utasításokból tapasztaltatván, miszerint a' kath. lelkészeknek püspöki látogatáskor meghatározott járandóságaik iránt támasztott követelések majd a' rendes törvényutról politikai eljárásra, majd ismét erről rendes törvényutra utasítottak, követ uu. meghagyatik, hogy illyes ügyekben működendő biztosság meghatározatását törvény által szorgalmazzák. E' megye nézete az levén, miszerint illyenemű keresetek politikai uton volnának eldöntendők. **26)** A' káptalanoknak országgyűlési szavazatukban megcsorított jogait, ha e' tárgyalás az országgyűlésen előforduland, védelmezni törekedjenek. **27)** A' sajtó-megszorításból eredt sérelmek orvoslása tekintetéből követ uu. oda utasítottak, miszerint a' sajtószabadság tárgyában biztosítást szerző törvény-alkotást szorgalmazzanak. **28)** A' levélviteli postabérnek újabb időkben történt felszökkenését a' kk. és rr. sérelmesnek találván, ő felségét országgyűlésből küldendő alázatos föliratban ezen fölemelt bér csönkkentése végett megkéretni ohajtták, minnek sikerítésére követ uu. utasítvák. **29)** Az előleges kiképezést nem kívánó, ugynevezett első szükségbeli készítenyekkel foglalkodó mesterségek czéheinek végképeni eltörlését a' kk. és rr. ohajtták, ellenben a' kiképezést kívánó mesterségek czéheinek, mint társulatoknak fenmaradását, miután az azokba avatottak serdülő koruktól kezdve folytonos nevelésben, sőt későbbi életükön át is bizonyos erkölcsösövést, eszközölő 's javító fegyelem alatt is tartatnak, továbbra is fenhagyatni kívánják azon megjegyzéssel mindazáltal, hogy ujolag és pedig úgy rendeztessenek, miszerint ha valaki bizonyos mesterséget választott, már ez által azon társulatba tartozzék 's így az, ki tanulási pályáját végezve próbáművét teljesítette, a' legmérsékeltebb csupán a' társulat fenntartására szükséges fizetés mellett mesterségét, vagy művészetét minden megszorítás nélkül szabadon üzhesse, czégerit függeszthessen ki 's legényeket is tarhasson — magok ezen czéhtársulatok tovább is az illető hatóságok felügyelése alá tartozzanak, mellyek minden előforduló felavatási esetenél a' fizetendő pénzmennyiség elhatározására ügyelendnek. **30)** Az uti-vámokat illetőleg oda utasítottak, miszerint tárgyaláskor kivívni törekedjenek: hogy az orsz. 's kereskedési utak országos költségeken készítettessenek 's fenntartassanak, a' mellékutak pedig megyeileg megállapítandó vámdíj szedhetés mellett magánvállalkozók által csináltassanak 's vámdíj mindenki által fizetsék. **31)** Több rendűrs. küldöttségek költségei fődözésére a' kir. kincstár részéről 1842ki mindszenhó utóljaig 446,606 ft. 29/8 kr. pp. előlegeztetvén 's ennek megtérítése kívántatván, oda utasítottak, miszerint azon esetre, ha e' megyének az orsz. adófizetés tárgyában fenebbi 23k szám alatt adott utasítása többséget nyerend, ugy ezen tartozás a' haza minden lakosai, ellenkező esetben pedig szabad ajánlás utján a' nsi rend által térítettessék meg. **32)** A' szépesi 16 várost illetőleg oda utasítottak, hogy miután azok elzálogosítottasának nyoma van a' törvényben, Mária Thérézia dicsón uralkodott királynőnk által történt kiváltatásuk pedig nem említteték ezen a' lengyelektől lett viszszaváltás különös törvénybe, jegyeztessék föl. **33)** Dalmátországhoz tartozó részek és szigeteknek az anyaországba leendő kebleztetésök ugyszinte Galliczia 's Lodomeria viszszakapcsolatása, nemkülönben már viszszacsatolt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd, és Kővár vidékére nézve is az országgyűlésrei meghívás, ugy az ország határainak még függőben levő kérdése, az ellenséggel határos lenni megszűnt varasdi tábornokság (generalatus) a' polg. hatóságnak és a' véghelyeknek a' báni és nádori hatalom alá átadatása, az egyházi javakat Kiró személyeknek törvénytelen megrovatásuk, általján pedig minden sérelemre nézve, mellyek az orsz. rr. által 1840ki oct. 31kei föliratban előadattak 's ő felségének azon évi majus 1én kelt leirata szerint majd kihalt biztossági tagok kiegészítésével, majd más rendeletek által 's a' törvényes kívánatokra nézve tett kedvező kk. ígérethől az orvoslás méltán várható, követ uu. az ohajtott sikert továbbra is szorgalmazzák. **34)** A' magyar nemzetnek dicsón uralkodó ausztriai házhoz vonzó hűségét hódolása és szeretete érzéséből merített 's más alkalommal is kijelentett azon forró ohajtása, melly szerint a' fejedelmet az ország

minden lakosi magok közt szemlélni forrón vágynak, már Albert király 22d. 1550: 4ik, 1603ki, koronázás előtti 18dik, 1723: 8ik, 1741: 7ik t. c. cikkek, és 1807ben az országgyűlésen együtt volt: rr. hez bocsátott k. k. válaszhoz képest minél törvényesb — azon szempontból pedig, mivel Magyarország a hozzá tartozó tartományokkal együtt ő fels. egész birodalmának egy nevezetes részét teszi, annál méltányosb ohajtás: miszerint ő fels. fens. hitvesével együtt az eszendő egy részét hú magyarjai közt tölteni méltóztatnék, mellynek létesülése az országra háramlandó haszon végett is ohajtható levén, követ uu. annak kieszközlésére utasittatnak, hogy a' fejdelemhez vonzó személyes hódolat és szereteti érzet szülte ezen ohajtás teljesüljön. 35) A' magyar nyelv diplomatikáivá emeltetése azt igényelvén, miszerint az ország minden hatóságai, de a' kir. hivatalok is hivatalos ügyekben a' nemzeti nyelvet használják, miután köztudomás szerint a' kir. kincstár és sóhivatalok számadásai és hivatalos levelezései idegen nyelven vezetettek, ő felsége az orsz. rr. által megkéretendő: hogy e' részben is a' nemzet méltó ohajtásának engedve a' kir. kincstári és sóhivataloknak k. meghagyni méltóztatnék, miszerint jövőre minden ügyekben kizárólag a' magyar nyelvet használják; minek eszközésére követ uu. utasittatnak. 36) A' mult hongyülés óta megyeileg elhatározott utasítások Borsodmegyének a' törvények idegen nyelvekre fordíttatása iránt menesztelt h. tanácsi intézvény szülte aggodalmát Baranyamegye csak annyiban tette magáévá, mennyiben azon intézvény nem a' január 27kén hanem a' 9kén kelt rendi válasza hivatkozik, minthogy ebben a' törvények fordíttatása törvény által kivántatott kimondatni, mivel pedig az el nem fogadtatott, azon oknál fogva a' hivatkozás ellen tétessék ovás; egyébiránt a' törvényeknek a' hely. tanács által eszközendő fordításában a' megye megnyugszik. 37) Nógrádmegyének az általa ugynevezett új rendszer behozatala, vagy is főispáni helyettesek nevezetése miatti aggodalmában a' kk. és rr. miután azt egyedül az általa az eddig fen állott rendszert megtámadtatva nem látják, nem osztozhatván a' kormánynak ez újabb időbeli intézkedésiben megnyugsznak. 38) Szepesmegyének a' keblében elkövetett katonai kicsapongásra nézve illő elégtétel nem nyeres miatt felszólító panaszos levele folytán követ uu. oda utasittatnak, miszerint a' katonaság által elkövetett sűrűbb kicsapongásokkal fékező üdvös törvény életbe léptetését erőlyesen szorgalmazzák. 39) A' ns megyének megkeresése folytán nádor ő fens. Horvát István igen nevezetes magány-könyvtárát, régi és saját kéziratit s oklevelek gyűjteményét illetőleg a' megszerethetés föltételei felől tudósítást adó levele következtében, követ uu. utasittatnak, miszerint e' nevezetes gyűjteményt az ország részire megszerezni törekedjenek. 40) Zágrábmegyének a' turmezei grófnak kir. biztoslag történt felfüggesztéséből eredt aggodalmában e' megye rr. nem osztozhatnak. 41) A' testvér Erdély több hatóságának felhívása folytán követ uu. oda utasittatnak: miszerint Erdélynek Magyarországgal tökéletes egyesülését kivinni s ez okból egy orsz. biztosság kiküldetését eszközölni iparkodjanak, addig is tehát a' részek visszakapcsolatását rendelő 1836ik 21ik t. cz. végrehajtása szorgalmazásától elállván, ezt csak azon esetben sietessék, ha hogy az Erdélyi egyesülhetésre épen semmi remény nem mutatkoznék. 42) A' választványnak a' hozzá küldött tárgyakat érdeklő véleménye s indítványai igen ohajtható levén az, hogy a' haza lakosai az országgyűlés folyamáról s előforduló tárgyakról magoknak tudomást szerezhessenek, ez oknál fogva jelen választvány követ uu. utasittatni véli, miszerint egy az országgyűlési testület felügyelése alatt szerkesztendő országgyűlési újság kiadatását eszközölni iparkodjanak.

43) A' honfúsítás az orsz. rr. nek egy a' fejdelemmel megosztott közös joga levén, miután annak megadathatása érdemében mult országgyűlés alatt a' főrr. által némi megszorítások tétettek, követ uu. oda utasittatni véli ezen választvány, miszerint a' nemzetnek ezen jogát továbbra is fenntartani iparkodjanak, magára a' honfúsításra nézve megjegyezgetvén, miszerint ez csak a' haza irányában szerzett kitűnő érdemekért adassék ingyen, különben pedig az egész díj lefizetése mellett.

44) Bármint ohajtja e' választvány az urbéri viszonyok megszüntetését, az örök váltságot kényszerítőleg még is kimondatni nem kívánja, hanem erre nézve véleménye oda járul, hogy miután a' magyar jobbágnak mindene inkább van, mind pénze, ennél fogva az uri tartozásoktól, jelesül pedig a' kilenczedtől minden 9ik hold földének (kivéve a' réteket) oda engedésével váltakozzék meg, szabadságában állván azonban a' kézpénzzel történhetendő megváltás is — a' füstpénz- s robotmegváltás iránt pedig urával különösen egyezkedhessék, ennek folytán

45) Szükséges egy nemzeti-bank fellállítása, mellyből a' községek örökváltsági szerződésük mellett törlesztésre pénzt kaphassanak, ezen bank alapja fekvő birtok

levén. 46) Nehogy az ósiség czime alatt indítható perek a' hitelnek legkisebb csökkentését eszközöljék, oda járul e' választvány véleménye, miszerint az ósiség megszüntetendő s a' birtok úgy mint jelenleg bíratik, tekintendő; mindazáltal azon perek, mellyek már folyamatban vannak, vagy a' törvény hozatalától számítandó egy év alatt folyamatba tétetnek, elintézendők volnának oly formán, hogy mellyekben a' felperesség már megállapított, ott az eladási vagy zálogbeli üszletnek — mellyekben pedig a' felpörösség még megállapítva nincs, vagy mellyek ezentul indíthatnának, ott a' birtoknak jelen értékbeli ára legyen fizetendő, továbbá hogy mind a' gyökösségi — mind a' zálogos, úgy az örök bevallást megsemmisítő perek is legfőbb 5 év leforgása alatt tökéletesen fejeztessenek be s hajtassanak végre.

(Vége köv.)

ZALÁBÓL. November 15kén első alispáni elnöklet alatt nyílt meg évnegyedes közgyűlésünk. Egy régibb határozattal összehangozlag, a' megye belállapotáról szóló jelentéssel kellene a' jelen közülést megnyitni, mondá az alispáni elnök (főispáni helyettes hongyülésen levén); de miután tegnap (14kén) késő este a' követ uraktól érkezett tudósítás mindenki tudásvágyát éber feszültségbe hozá, czélszerűnek látja e' követjelentés felolvasását. — Egyhangulag helyeseltetett. Követ urak jelentéséből értettük: hogy eddig egy kerületi — és országos ülésben a' nádorválasztás módjáról tanácskoztak, s ámbár ök, utasításukhoz híven, a' kerületi színté, mint az országos ülésben a' kijelölés mellett szavaztak; de a' nevezetes többség az 1790. 1. t. cz. értelmében István kir. főherceget Magyarország nádorává megválasztá. Megküldötték tovább követ urak mind azon rendszabásokat, mellyek ő cs. s. ap. kir. fels. Pozsonyba érkezésekor jobbágyi hódolatnál fogadtatását, és egyéb tisztelgéseket, és hongyülés megnyitást előző szertartásokat illetik; nádori hiteskü mintáját, elvégre a' k. k. előadásokat, mellyek mind egész terjedelmükben felolvastattak. Első emelt szót (vajha Pozsonyban!) a' hon nagy fia Deák Ferencz, a' kir. előadásokra szorítván észrevételeit. Ámbár ohajtotta volna szónok, hogy a' nádorválasztás Zala szellemében s utasítása szerint történjék, nem titkolhatja még is örömet a' fölött, — hogy a' választás oly férfúra esett, kiből a' nemzet közkivánsága pontosul! De a' kir. előadásokat is oly szellem lengi keresztül, melly minden honfi keblét örömmre deritheti; mert mi még néhány évvel e' előtt a' felsőbb hatalom által vétkül bélyegzetetett, azt most a' kormány kir. előadásaiba szövi. Emlékezem ugymond szónok, midőn revolutió t kezdőnek tartatott az, ki az örök váltságról beszélni mert, a' gyanúsítás minden fájának s üldözésnek voltunk kitéve, kik azt indítványoztuk, pedig oly föltétellel, ha mind a' két fél meg egyezik. Azért beszéljenek bármit az ellenzékről, hogy az létesíteni mit sem képes, mindig kisebbségben van, s a' haza javát veszélyezteteli stb. de szónok megvallja, hogy az ellenzék fényesb győzelmet nem aratott, mint midőn a' kormány épen az ellenzéktől indítványzott örökváltság eszméjét magáévá tevén, azt országgy. előadásai közé sorolá. A' kegy. kir. előadásokban az utolsó hongyülésen is tárgyalt némely pontoknál, törvényjává a' történi hivatkozás, mit azonban eddig követ urak nem küldhetvén meg, hozzá szólni nem is lehet; egyébiránt szónok ohajtáná, ha az országgyűlés fonala ott, hol megszakadt, felfogatik, s a' tanácskozások tovább folytattatnak; azután az illy törvényjavaslatokkal az alsó tábla indítványozási jogát is sértve látja. Többire szónok kéri a' kk. és rr. hogy menyire követ urak nem volnának utasítással ellátva, azoknak csak a' fővonal, mellyen tullepni tilos, jelöljék ki, azon innen pedig szabad működést engedjenek követeknek; mert tapasztalásból tudja, milly káros befolyást gyakorolnak a' részletes utasítások a' tanácskozás eredményezésére! Éljen! követé, az itt csak vázlatban közölt jeles előadást. Ezután a' nádori hiteskü mintája került szónogra; ez a' kk. és rr. kívánságát ki nem elégíti, mert inkább a' király s ennek javát és hasznát előmozdító ígéretek tartalmaz; a' haza és nemzet boldogsága előmozdítására magát kötelező törekvés pedig majd nem mellőztetik, azért követ urakat oda utasítják, hogy még ezen hongyülés alatt oly nádori hiteskü-minta készítését szorgalmazzák, mellyben a' nádor magát a' király és nemzet érdekei iránt egyaránt lekötelezi. Ennek befejeztével első alispán évnegyedes jelentése olvastatott; egészségitekintetben a' megye belállapota megnyugtató, marhák között sem uralgott száj és körömfájáson kívül semmi ragályos nyavalya; azonban a' közensend Csillag Ferkó rabló társasága által háborítva volt, de sikerült őt, feladás által néhány társaival együtt elfogni s hogy jövőben is az illy rabló csoportok tanyája annál biztosabban kinyomoztathassék, ösztöndíjjal a' feladó 50, az elfogók pedig 80 ft pengővel fognak jutalmaztatni. E' jelentésből értettük még hogy szomszéd Csács helységben két egyed önmakaessága áldoztája lett: ugyan is egy új borral telt pinczébe midőn az új bor legnagyobb mértékben erjedésnek indult s el-

őléget párolgott, minden figyelmeztetés ellenére, egyik a' másik után lement, s élni — megszüntek. Nehogy hasonló gyász esetek jövőre előforduljanak, járasonként fognak figyelmeztetni a' lakosok az új bor erjedésének ideje alatti ovakodásra. — Egy kir. helytartósági intézvény, egy nagykanizsai izraelita sütőnek megtilja mestersége gyakorolhatóságát; mi ezt az osztó igazsággal megegyeztetni nem tudván az intézvényt el nem fogadtuk. Továbbá, minthogy a' szőlőhegyeken az örök czélszerűtlen alkalmazása miatt a' pinczefölverések gyakoriak, és sokszor érzékeny csapást okozók, határozatott: hogy a' fő- és albirák járásaikban minden szőlőhegytel bíró közönséget komolyan oda utasítsanak, hogy jövőre egész esz' r' fogadjanak hegypásztor; ekkor a' pincerablások ha egészen meg nem szűnnek is, de minden bizonnyal gyérülni fognak. — Veszprém megye az iránt keresé meg törvényhatóságunkat, hogy hongyülésen a' hallgatóságtól elkövetetni szokott rendtelenséget megszüntetni kívánó s követek is utasításul adott intézkedését pártoljuk. Viszszairjuk Veszprémnek: az országgyűlés bir annyi lélekerővel s tekintélyvel, hogy a' rendszert egyedeket rendre utasítja, egyébiránt a' visszaélések megszüntetését mi is ohajljuk, de a' nyilvánosság megsértése nélkül. Mezerniczky Péter tb. fájdalmas és részvételjes hangon panaszlá, hogy nem régiben a' sümegi sirkertben hazánk koszorú költőjének sírhalmára sok keresés után csak egy akadott, hogy egy eltörött sirkereszdarabján e' szavakat: „Kisfaludy Sándor“ olvasta. Kiemelé, hogy nemcsak a' régi görögök és rómaiak, de még a' most élő mivelt európai nemzetek is tudósai emléket oszlopokkal, emlékkövekkel örökítik. Azért miután a' boldogult Zalának fia volt, s megyénk regényes és történetdus hegyeit regéji által az utóvilág előtt halhatalanítá, hazafiai kötelességnek tartja szóló, hogy a' nagy költő nevét, Zala fia illő síremlékkel örökítsék! Ezen indítvány köztetszéssel fogadtatván, első aljegyző urat aláírások gyűjtésére, első alispán urat pedig arra bizák meg a' megye rendei, hogy Zala lelkes hőlye it és más előkelő fiait e' szép vállalat hathatós pártolására szólítsa fel. Esztergami főkapitán Kopácsy József herceggel szembe szenderített tudató levelét részvétellel vettük. — Csödületi törvényszéki bírákat egy esz'tre választottunk. Hongyülés következtében első alispán urat felhatalmazták a' kk. és rr. hogy ha a' követ urak értesítése következtében szükségesnek látná azonnal közgyűlést hirdessen, különben jövő évnegyedes közgyűlésünk 1848diki február 21diken, törvényszékünk pedig valamivel előbb január 24diken fog tartatni. 16diken esti 3/4 10 kor Egerszegen Csácsi utcában egy polgári koresmaháznál (hihető, pecsenyesütés következtében) tűz ütven ki, a' pusztító elem három házat hamvasztott el. Deák Ferencz, első alispán, fő és aljegyző és több tisztviselő rögtön a' tűznél megjelenvén czélszerű intézkedéseikkel, a' dühöngő elem további elharapozásának gátot vetettek. A' közgyűlés magányügyek tárgyalásával folyvást tart.

Rendes levele 6.

VASMEGYE ÉVNEGYEDES KÖZGYŰLÉSE nov.

Skán vevé kezdetét. — A' nagy számmal összehgyűlni, s a' köztanácskozásokat éber figyelemmel kísérni szokott rr. és az értelmi hallgatóságon fölül a' még nem rég mult követválasztás alkalmával — mellyről tudósítasom, beküldésem daczára is e' lapokban helyet nem nyerhetett*) — kifárasztott, s részint meg is izasztott nemes atyánkfiai is ritka nagy számmal jelenetek meg ez évnegyedes közgyűlésre, — s talán kérdeni fogják t. olvasóim: miért? — Ős atyáik által vérrel szerzett, — s jelenleg is néha azzal szeplősített fényes jogukat — t. i. választásit gyakorolhatni. — Főispáni helyettes ur távollétében Sz. I. első alispán ur a' számosan egybegyűlt rk. borsány éljenkiáltásai közt regg. 10 órakor a' gyűlést megnyitván, mindenek előtt figyelmeztette őket, hogy minden pillanatban, midőn az országgyűlés megnyitásával, a' hazára alkotványos fejlődésének küszöbén oly fontos időszak nyílik, melly egyik kezében áldást, másikban veszedelmet tart, legnagyobb higgadsággal a' választásból eredő ingerültséget a' választási téren hagyva, ne már személyekért, hanem elvekért küzdenek férfias kitűréssel, s így a' törvényhozás fontos munkálatának necsak nézőji, de tényezőji legyenek egyszersmind. — Mielőtt azonban a' napi rendre áttérne, szükségesnek véli a' tárgyalást hiv. jelentésével megkezdeni, hogy fenséges főhg István kir. helytartó e' megyén keresztül utazva, üdvözlésére nevezett küldöttségeket legnagyobb szívesseggel fogadta, Vasmegegye iránti részvétérül azokat bizonyossá tette, és ezen fogadási ünnepély fényességének emeléséhez, mind a' küldöttségeknek tagjai, mint egyesek, kiknek vendégszereténél fogva a' fenséges vendég szállásolt, különösen, zala-bérii orvát h. Eduard kir. kamarás, hg. B. a. t. h. y. n. i.

*) Azon egyszerű okból, mert az hozzánk nem érkezett. Sserk.

Fülöp örök
közönsége
Előad
lasztás foga
szabályos v
évre leendő
kroknak ug
hagyással le
dítványhoz
urak a' vála
den esetre p
szedésre vál
ve munkálat
kezékpé ad
Antal 228.
165. Dienes
rencz 157.
István 93.
gyi István 3
236. Tóth P
144. Szalay
hály 128. V
jos 57. Hod
281. Farkas
tal 185. Ivá
nos 161. Pé
tattak el. —
lőadott pan
alkalmakor
gyeház előt
tott katoná
nemesség k
hanem őt is
zöbe vette
fosztatott. K
ta, — s 30
szabadságu
eredő sére
de annak n
mindenek e
alkalmazás
a' katonasá
üldözésére
bire nézve,
telen vagy
érdemlett f
sége alatt
kihágást el
vizsgálásár
gálatokat k
getésekre e
aljai nemes
doltattak, —
lentés? a' t
kaira tett
szándékkal
tonaságnak
nyilvános
nemességé
csolat minő
megtámadá
megkivánta
dandó felvil
nának, az e
hogy ezen v
ról is segé
csés sikert

Hogy
gyászos ere
zás már el
országgyűl
gyei főispá
nyek által
tetését szor
dig elrende
kár közgyű
egyedül kö
magyar —
Egy
jövőre a' kö
tossága, m
pongásra v
gyedül sza
Ezek
bizott vála
megyeileg
1) K
által szorg
gyűlésnek,

Fülöp örökös főispán, megyés püspök, Szombathely város közönsége legnagyobb készséggel járultak.

Előadván továbbá, hogy jelen közgyűlés a' tbirói választás foganatosítására levén kitűzve, minthogy mégis a' szabályos végzés szerint jövő tisztújítás alkalmával szinte 3 évre leendnek a' t. széki tbirák választandók, ha hogy a' krocknak ugy tetszenék, ezen választást általános helybenhagyással lehetne pótolni (zaj — választunk 's) melly indítványhoz a' rk azon okból, mivel B. I. R. L. és B. S. tbiró urak a' választásról előre leköszöntek 's így ezek helye minden esetre pótlendő volna — nem járulhatván; a' szavazat szedésre választvány nevezetettel, melly is tüstint megkezdve munkálatát, annak eredményét másnap nov. 9én következőkép adta elő: u. m. Polgári tszéke Kőszeghy Antal 228. Gaál János 217, Tóth Lajos 208. Ernusz József 165. Dienes Gábor 163. Csesznák Lajos 162. Zsoldos Ferencz 157. Tóth Antal 109. Lippics Antal 106. Gyarmathy István 93. — B ü n t e t ő t s z. Nagy Ferencz 381. Somogyi István 345. Kéthely Mihály 239. idős. Gothard István 236. Tóth Pál 207. Chernel Elek 179. Ivánkovics János 144. Szalay Lázár 143. Szecsődy Lajos 135. Egervary Mihály 128. Vaisz József 126. Karcsay István 103. Nagy Lajos 57. Hodász József 54. — C s ó d t s z. Hetey Vincze 281. Farkas Károly 235. Kocsóczy Ferencz 228. Rummy Antal 185. Ivány György 169. Seper Lajos 168. Perlaky János 161. Péchy Manó 141. Ruzsa József 105 vokssal választattak el. — Ezek fölolvása után T. G. szbirónak azon előadott panaszára: miszerint mult oct. 18kai követválasztás alkalmakor midőn ő is a' megyebeli nemességgel a' megyeház előtt a' választás eszközésben részt vett, a' föllított katonaság — némelyek által tett kődobások után a' nemesség közé rontván, nemcsak sokakat megsebesített, hanem őt is, midőn előle békesen menekülni akart, üldözöbe vette 's vést jósló fenyegetések között kardjátul megfosztatt. Következett a' 9től egész 1 óráig tartott élénk vita, — 's 33 felszólalás után, — a' rrk, hogy alkotmányos szabadságunk gyakorlatának illy gyászos megfertőztetéséből eredő sérelmek kitelhető orvoslás nélkül ne maradjanak, de annak megújithatása is a' lehetőségig elkerültessek, mindenek előtt a' katonai karhatalomnak roszsul történt alkalmazását, melly a' választásra öszvegyült nemességnek a' katonaság által elkövetett botránnyos megtámadására és üldözésére fajult, jegyzőkönyvileg helytelenítették; — Töbhire nézve, hogy azok, kik illy gyászos eseményeket helytelen vagy törvénytelen tetteik által előidéztek, azoknak érdemlett fenyítését el ne kerüljék, — H. A. tbiró ur elnöksége alatt több tagból álló választvány mint ezen katonai kihágást előidézett, vagy az alatt elkövetett tények megvizsgálására kiküldetett olly utasítással, hogy jelesül vizsgálatokat kiterjesszék azon egyesek ellen intézett fenygetésekre és fegyver-készítésekre, mellyekkel a' kemenesaljai nemesek főispáni helyettes úrnál tett jelentés által vádoltattak, — minő alpnál fogva, 's kik által tettetett e' jelentés? a' többségnek kimondása után a' megyeház ablakaira tett köhajtásoknak, vajjon. i. ez előre eltökélt szándékkal, és kiknek ingerlésével vitetett véghez? a' katonaságnak a' választás előtt, és után pálinkával történt nyilvános megvendégeltetésére, — ugy szinte ennek a' nemességén elkövetett vérengzésre vajjon a' parancsolat minő alakban, és kik által adatott, 's kik lettek ezen megtámadásnak áldozatai? — Minthogy pedig az erre megkivántató adatok begyűjtésére a' katonaság által adandó felvilágosítások is elkerülhetlenül szükségesek volnának, az ezred kormányja hivat. fölszólíttatni rendeltetett, hogy ezen vizsgálat biztos eredménye megszerzésére részéről is segédkezetet nyujtson. — És mi kívánunk szerencsés sikert!

Hogy pedig a' somoru gyászos példák szerint olly gyászos eredményre fajulható katonai hatalomkar alkalmazás már előre mellőztessék — szükségesnek látták a' rk országgyűlési követ uraknak köteleességgül tenni, hogy a' megyei főispánok 's helyettesek ebeli jogának szigoru törvények által leendő korlátozását 's felelősségük életbelépését szorgalmazzák, — helyhatósági joguknál fogva pedig elrendelték, hogy jövőre a' katonai hatalomkarnak, akár közgyűlések, akár választások alatt leendő alkalmazása egyedül közgyűlési végzés által eszközöltessék, (szegény magyar — mindig maga bajján okul!)

Egyuttal szabályos végzésnek kinyilatkoztatták, hogy jövőre a' követválasztás, mind a' választandók állásának biztossága, mind a' választók megnyugtatósa, mind a' kicsapongásra vezető ingerültség elkerülésnek tekintetéből egyedül szavazás utján eszközöltessék.

Ezekután az orsz. gyűlési utasítások készítésére megbízott választvány következő munkálata vétetvén föl, az megyeileg is jóvá hagyattott, — mellynek kivonata:

1) Követi igazolás (verificatio) ügyben követ urak által szorgoltassék, hogy a' megbízó levelek, vagy az egész gyűlésnek, vagy abból választott küldötséggnek mutattassa-

nak be igazolás végett, — ha pedig a' máskép trnyes kelékekkel ellátott megbízólevelél mellett megjelenő követnek választása ellen bárki által is panasz tétetnék, arra vonatkozó szükséges intézkedésekre nézve a' képviselő tábla által tétessék azon eljárás, mi eddig a' kormány által küldetni szokott kir. biztosok köréhez tartozott.

2) Hontmegyében a' főispáni helyettes által elkövetett botránnyos erőszakot 's a' kisebbség által felsőbb helyre benyujtott panasz ki nem hallgatásából eredt sérelemnek orvoslását követ urak pártolandják.

3) Biharmegyében kifejtett több rendkívülies esemény, mellyek amugy is vizsgálat alatt levén, nehogy ennek eredménye megelőztessék, követ urak 1845ben adott utasítás nyomán szorgolni fogják, hogy mind ez, mind más illetén kir. biztosak által teljesített vizsgálatok eredményei az országgyűlés mint a' nemzet öszses közönségének bemutatassék.

4) Zabolcsmegyének azon panasz, hogy tbirait főispáni elnöklet alatt tt. tszéktől eltöltő végzése kir. rendelet által megsemmisítették, — követ urak ezen sérelmes parancsolatnak visszavonását 's általa okozott sérelemnek orvoslását kitelhetőkép szorgolni fogják, — nehogy azonban jövőre is ezen világos törv. kétes magyarázata ellenkező szokásnak, mint eddig történt, életbe léptetését szülhesse, vagy a' kormány-rendelet anyagul szolgálhason, semmi magyarázat alá nem eshető törvény által fejtessek ki, hogy a' tszéki bíráskodásban egyedül azok vehesenek részt, kik a' megye többsége által megválasztattak.

5) Néhai Horvát István országos könyvtári örnek könyvtára, 's ahoz tartozó ritka gyűjtemények megszerzése pártolattik. —

Közbejött indítványok folytán még következő pontok adattak követeknek utasításul:

a) A' zsidó türelmi adó iránt kötött szerződés, miután általa olly tartozás köteleztetett a' koronának, melly eddig is törvények ellenére 's az ország egyetemes roszalása mellett szedetett, sérelmesnek, törv. szerint semmisnek nyilvánítandó, eszközöltessék törvény által, hogy a' már beszédett öszvegek visszafizettesenek, 's a' még hátralevőnek beszedése tiltassék el. — Különös megütközéssel tapasztalván pedig a' rk, hogy ezen szerződésről kiadott kamarai oklevél német nyelven szerkesztetett, követ uraknak köteleességgül tevék, törvény által világosan kimondatni, hogy a' kir. kamara is, minden alárendelt ágazataival, gazdasági, és ügyészi hivatalai, posta és só-tisztségek ügyvezetési nyelvül a' nemzetit használni kötelesek. Az országnak egyforma, és szinte magyarkörirattal és az ország czimerével ellátott pénz adassék, minden középületek szinte az ország czimerével, és nemzeti színekkel díszesittessenek.

b) Továbbá követ urak kivívni ügyekessenek, hogy azon nem nemesek, kik közhivatalokat viselnek — szavazati joggal ruháztassanak föl; — magok követ urak pedig oda utasítottak, hogy hetenkint kimerítő tudósításokat küldjenek 's minden előfordulandó tárgyban adott szavazatokról is értesítsék a' rket. —

Fölvétetvén E. B. tbiró urnak 's kiküldött társainak a' Sopronból Kanizsára vezető vasut iránt beadott tudósítása, mellynek nagy szorgalommal öszveszedett adataiból miután tökéletesen meggyőződtek, — hogy mind az ipar, mind az utazók többsége tekintetéből sokkal célszerűbben vezetettik Kőszeg — Szombathely, mint Sárvár felé, továbbá az ország közös érdekeit tekintve, miután a' rk világosan belátták, hogy az egész vonalnak elkészítése 's a' fumei fővonallal leendő öszvekkötése az országra nézve föltötte üdvös volna, de különösen n. Zala, Somogy és Baranyamegyék érdekei által kitünőleg sürgettetnék, a' rk elhatározták, hogy az egész vonalnak létesítését követik által olly formán sürgetendik, hogy annak, mint a' fumei vasut kiegészítő részének építési költségei részére ^{4/100} kammat országosan biztosítsassék, egy uttal minden megyét felszólíttatni rendelték, hogy ezen üdvös cél elérésére hasonló utasítással testvéri segédkezet nyujtani sziveskedjenek. — Hogy pedig ezen cél biztosabban elérassék, szomszéd Zala, Somogy és Baranyamegyék megkéretni rendeltettek, hogy fölszólításunk sikerét, mint helyzeti érdekek által is különösen igénylerttet, hasonló megkeresésökkel elősegíteni sziveskedjenek; — Kőszeg és Szombathely városok nyilatkozatai pedig, melly utóbbi, mint Szombathely város igen jeles és köztiszteletben álló, fáradszorgalmárul isméretes derék főjegyzőjének H. B. urnak tollából folytat némi isméretek szerezhethése tekintetéből ezennel a' „Társalkodónak“ tisztelettel meg is küldök*) — ugy H. S. főmérnök urnak munkálata a' soprony - német Újhelyi vaspálya igazgatóságával hiteles olvasat alatt E. B. küldötségi elnök ur által közöltetni rendeltettek.

*) Fogadjon ön ezért az ügy érdekében részünkről szives köszönetünket. Szerk.

Olvastatott a' n. m. h. tanácsnak azon intézvénye, — mellyben Scharpf Gyulának Szombathelyen a' könyvkereskedési boltnyithatást megengedi; — kit is ezennel gyors szolgálata 's becsületességénél fogva a' közönségnek ajánlani kívánunk. —

Ez évi utolsó tszékeink december 11én veendik kezdetöket. —

A' mult hetekben dühöngött országosfergeteg egyik szomszéd városbul hozzánk egy levegőrontó német színész esapatot sodrott, — kik azonban — kivéve a' kiveendőket — pártolatást nem igen éreznek, és így hisszük, hogy nem sokára megszöknek. — D. nep. J.

TÁRSULATI ÉLET.

A' MAGY. GAZD. EGYESÜLETNEK f. é. nov. 13kára kitűzött, 's méltóságos Szirma y Ádám cs. k. kamarás és septemvir, szakosztályi elnök bölcs vezérlete alatt megnyitott közgyűlésén, ámbár az országgyűlés Pozsonyban a' megelőző napon nyitattott meg, 's a' nádorválasztás sokakat oda vezetett, nagyszámu közönség jelent meg. Kien gesztelt békés hangulat uralkodott a' teremben 's a' higgadt tanácskozások folyama tanusítá, hogy az élénk részvét nem személyes érdekek, hanem ügyzeretet kifolyása volt. — Már az első tárgy kellemesen földeríté az elméket, midőn t. i. nmlgu gróf K e g l e v i c h Gábor ó exctiájának, mint a' f. é. martiusi közgyűlésből az ujonválasztott fenséges pártfogó üdvözlétére kinevezett küldötségg elnökének jelentése nyomán, kegyelmes pártfogónknak, 's hazánk nádorának I s t v á n főherczeg ó fenségének következő legkegyesebb leirata fölolvastott: „A' m. gazd. egyesület által hozzám intézett azon kérelomre, miszerint boldogult édes atyám nyomain az egyesületnek „pártfogója“ legyek, szives örömmel hajlom; 's biztosítom az egyesületet, hogy valamint eddigi fáradszorgalmát senki nálamnál inkább nem méltányolja, ugy további törekvéseit is nemcsak meleg részvéttel kísérendem, hanem közhasznu igyekezetinek mindig hű pártolója is leszek. Melly ígéretemhez még azon o-hajtást csatolom: vajha az egyesület működésének jótékony hatása által mindinkább emelkednék a' honi gazdaszat, melly anyagi jóllétünk legbiztosabb tényezőinek egyike, 's még annyi kifejlésre képes, hogy minden gondos hazafi gyelmét valóban méltán igényelheti.“ — A' legbensőbb hálával fogadott kegyelmes nyilatkozat az egyesület jövőjének újabb szilárd alapot vetvén, ha már ez által az egyesületi erélyes közremunkálás még hathatósab ösztönt nyert, méltán remélhetni egyszersmind, miszerint nagyobb szerű 's fontosabb vállalatoknál, mellyek a' státus segítségét igénylik, fenséges pártfogónk atyai indulata, 's hatalmas befolyása a' sikert és eredményt egyesületünknek 's általa hazánkknak biztosítani fogja.

II. Fölvastott dr. Cz i l c h e r t Róbert szellemdús emlékbeszéde K l a u z á l Imre, az egyesület egyik fejlethetlen megalapítója, 's a' magyar mezőgazdaság nagy szerű eredmények által dicsőült bajnoka fölött. A' legbensőbb részvétellel és megindulással gyászoló a' közgyűlés az ünnepelt férfit 's fogyhatatlan tisztelete 's hálája érzetében, egyértelmüleg elhatározá, miszerint elhunyt Klauzálunk arczképe, tisztelői, baráti, tanítványai és rokoni által készítettve, a' fölépüendő Köztelek nagy teremében, Appel, Csapó és Vittmann arczképek mellé függesztessék. Szolgáljon tehát e' határozat az illetőknek szives fölszólításul a' végre, hogy ezen arczképnek elkészítésére egyesüljenek.

Kisfaludy-társaság.

Novemb. 20kái, mint határnapig, következő pályamunkák érkeztek a' Kisfaludy-társasághoz, u. m.

- I. A' szépműi feladásra, melly Zrinyi a' költőnek életrajza, érkezett három, illy jelmondatokkal; 1. Zrinyi az éneklo 's a' diadalmi vezér. Vörösmarty. 2. Zrinyi, dicsőségünk, végső dalija nevéknék. Vörösm. 3. Sors bona, nil aliud. Gróf Zrinyi Miklós.

Bírálokul választattak: Bajza, Bárfay, Czuczor.

II. A' rendkívüli költői jutalomra, mellynek tárgya Szécsi Mária, érkezett ugyancsak három, következő jelgék alatt:

- 1. Igj jutott Veselén nagy Murány várához. Gyöngyösi I. 2. Volt Magyarország! Lesz Magyarország! 3. Ki vagyok én? Népdal.

Bírálok: Eötvös, Garay, Szemere, Székács, Vörösmarty.

III. A' rendkívüli szépműtani kérdésre, melly az elbeszélő költészet apróbb fajainak elméletét kívánta, jö egy pályairat illyen igével: Nihil neque desit, neque superfluat. Q u i n t i l i a n: — Bírálok: Császár, Erdélyi, Szontágh.

IV. Az ezelőtt két évvel kitűzött k ö l t ő i - t ö r t é n e t i feladás legtöbb pályázóra talált, érkezvén nyolcz jutalomírat, mellyeknek jelgái:

- 1. Simplex duntaxat et unum. Horász. 2. A' lelkes eljár ősei sirlakához, 'S gyujt régi fényél uj szövétneket. Garay.

- 3. Latiatuc feylem zumtuchel micvogmuc. *Sermo sup. sepulero.*
- 4. Sine veritate antiquitas induratum mendacium.
- 5. Millyen az ember, olyan az istene.
- 6. Animula vagula blaudula. Quae nunc abibis in loca?
- 7. Az ember isteneiben nyomja ki saját characterét. *Költsey.*
- 8. Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem, *Horat. de Arte. poet. w. 143.*

Bírálkul választottak: Péczely, Pulszky, Toldy.
Mind a négy rendbeli pályairatok jellegű levelei, és pedig a költői történeti munkáké külön, a társaság és Császár Ferenc pecsétével lezárva, a titkok által a levéltárban őriztetnek. Mellyik lesz nyertes az I. II. III. rendbeli pályairatok közül, a jövő februári közülésen fog közzé tétetni. A VI. rendbeliek sorsa, azoknak száma, és terjedelmes léte miatt lehetlen levén elíteltetésök a szokott közülésig, későbbre halasztatott. Kelt Pesten, nov. 21. 1847.
Erdélyi János, titkok.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. A Mexico ellen folytatott háboruban többször megtörtént, hogy egyes csapatok, főleg irlandiak szerfölött kiméletesen bántak mexicói hiroknaikkal; mint szinte arra is volt eset, miszerint a kath. irlandiak olykor tömegestül pártoltak az ellenhez. A Cronicle legközelebb e tárgyról következő közleményt nyujta: a Churubusco melletti csatában az amerikaiak vagy hetvenet azok közül, kik előbb a mexicóiakhoz pártoltak, elfogtak; 50 agyonlövetett; a foglyok egyike még az ellenségeskedések megkezdése előtt szökék meg az egyesült táborból mint közlegény, s most mint tiszt fogatván el, agyon nem lövetheték. E helyett arczára D (deserter) bélyeg süttetett, s midőn nem elég világosan volna látható, Twigs tábornok parancsára, újra égettették. Ezenfölül ő, és agyon nem lövett bajtársai ötven ötven veszcsepásra íteltettek, melly többi büntetés egy eszt. folytán havonként ismételtetni fog. Mások mielőtt kivégeztetének, egy óra hosszig akasztófa alatt voltak kiállitva. Három ezer hatszáz mexicói oly szoros helyen tartatik zár alatt, hol molszanniok is alig lehet, a nélkül hogy megengedtetnék egyik vagy másikkal friss léget szíhatni. — Oct. 12kén Cincinnati város löportárába villám csapott le; az épület szétvettetése oly rázkodással történt, hogy az összeomlott, vagy tetemesen sérült házak száma körülbelül százra tétetik. Gondolhatni, hány ember veszté életét nem más okból, hanem mivel az amerikaiaknak még eddig eszökbe nem jutott, löportáraikat városon kívül építeni. Chan és Eng, több év előtt európaszerte emlegetett özszenőt ikerpár jelenleg Északamerika éjszaki Karolina státusában Mount Airy városban laknak, hol az európai utazásban gyűjtött pénzből tetemes földbirtokot szerzének. Mindkettő megnősült; egyszerű s csendes életet élnek, olykor a politikai mozgalmakban is résztvevén.

DÉL-AMERIKA. Racer angol hadihajón érkezett tudósítások szerint a braziliai császár személyesen zárá be a törvényhozási gyűlést. Kül-s belviszonyok kedvezők, főleg azon körülmény, miszerint az egyes. állodalmakkali ó egyetértés ismét helyre állott, mit leginkább az új követ Todd egyesült statusi ezredes nemes és békeszerető eljárásának köszönhetni.
ANGLIA. A belga király és királynő Windsor kas-

télyba látogatásra várattak; ezuttal azonban a látogatás elmaradt, minthogy a királynő gyöngékedő állapota a tengeri utat nem javasla. — A Plata folyami kereskedés által közelebről érdekelt angol házak Palmerstonhoz emlékiratot nyujtanak be, előadván azon nyomasztó helyzetet, mellyet a kereskedés e folyamnak hadi zár alatti tartása által jutott; e zár eltöröltetése annyival inkább kívánható, mivel nem más okból látszik föllállitottnak, hanem hogy a montevideoi vámosok a kereskedelmi hajóktól annál többet csikarhassanak. A külügyminiszter válasza szokott modorban mintegy így hangzott: „ő felsége kormánya oly viszonyban áll a francia kormányhoz, miszerint lépéseket tehet arra nézve, hogy a rég tartó la platai villongások elvégre mindkét fél kielégítésére végkép megszüntessenek.

Standard angol lap Bresson gr. halála fölött így emlíkedik: Bresson gr. azon jeles férfiak gyászorába tartozik, kiknél tufeszített szellemi munkásság következtében a szellemerő fölbomlik, s ez által öngyilkosságra vezet. E tünemények az értelmi fölfuvalkodottság megalázására szolgálnak s ép azért komoly figyelembe veendő. Alig néhány napja, jelentették Europa egyik legkitünőbb tudósa a dublini híres mathematicus Mac Cullochnak öngyilkolás általi kimúltát. M'Culloch szelid, szeretetre méltó jámbor férfi volt, polgári helyzetét szerencsésnek méltán nevezheti; pályáján minden lépte szerencsésen ütött ki, s ezért ő lelke épségében vidor s elégtül vala. De a tudományok iránti tulságos buzgalom arra bírta, hogy fényes tehetségeivel, mikkel őt az ég oly bőven áldá meg, tufeszített erőködés közben viszszaéljen; szelleme a tulságos munka alatt megtörtött, s ő volt első ki e szörnyű lelki változást önmagán észrevéve, miként ez öngyilkossága előtt néhány nappal orvosa előtt tett nyilatkozatából kitetszik. Ne itéljünk tehát keményen azok felől, kik mint Londonderry lord s Bresson gr. saját kezök által multak ki. Szerfölötti munka, mellynek alacsonyabb osztályinkban betegségek által annyi ezer esik áldozatul, számos élet volt alsóbb s magasb körökben öngyilkosság által. — M'Culloch professor, mielőtt szerencsétlen eltökélését végrehajtaná, hosszú éveken át szerkesztett kéziratát egytül egyt megsemmisíté, a tudományok legnagyobb kárára. — A keresked. világ folyvást ingadozásban van; legközelebb Treumann és Cork bukást hirdettek; a követelések három millió pftnál többre rugnak. Gyarmati cikkekre tett nagyobbserü s gyakoribb előlegzések által mondatik e bukás előidézettnek. — Mindemellet, Mercury lap azon megjegyzést teszi, miként az őt fő gyárhelyen, u. m. West-Yorkshire, Leeds, Bradford, Wakefield, Huddersfeld és Halifaxban aránylag épen nem tapasztalható több bukás, mint más években; minek okát abban hiszik rejteni, hogy a yorkshirei bank, gyár és kereskedésnek hatalmas támaszul szolgál, részint pedig, mivel a gyapot kézműgyárak nincsenek annyi ingadozásnak kitétetve, mint az angol ipar egyéb ágai.

Dublini lapok nov. 11kéről közlik az irlandi helytartó által kibocsátott ovó fölszólitást; gyilkolás, gyujtogatás sat. bünmerényletek ellen a törvénytábla büntetések fölemelitetnek, egyszersmind pedig kijelentetik, miként a rend-örsemélyeztet tetemesen meg levén szaporitva mind a bün tevők, mind az orgazdák fölkuatása legszigorubbán fog eszközöltetni. — Anglia különböző fötörvényszékeinek személyzete, helyaránylag következő: Angliára esik 22, Ir-

landra 16, Skótzíára 13. Albirák száma — ide nem értve a grófságbelieket — 312. A 22 angol fötörvényszéki tag fizetése 5,742,025 frankot tesz. A főkanzellár 220 ezer fr, az alkancellár 150 ezer fr. huznak évenként.

OLASZORSZÁG. A mult hó 14dikei ferrarai események, ha az újabb tudósításoknak hitelt adhatni, eddigelé nagyitva s elferdítve voltak megismértetve. Az egésznek rövid vázlata imez: bizonyos fiatal ember szivarozva álla meg egy ausztriai ör közelében s miután ez utóbbtól távozásra szólították, azt adá válaszul, hogy ez terra nostra s nem mozdult helyéből; innen szóvita később ütlegek származtak, mit végre lövés követett. Az özszeccsödült néptömeget részint a jókor érkezett katonai erő, de még inkább a római hatóságok csilapító közbeléptök szélyesztheték csak el. —

Mondják azt is, hogy az olasz égalhoz nem egészen szokott hadseregnél egy idő óta szokottnál gyakoribb halálozások tapasztalhatók. — Midőn a florencziek értesültek Fivizzano elfoglaltatásáról, özsze gyűlvén küldöttséget neveztek az uralkodó (toskánai) nagyherceghez azon kérelemmel: engedtetnék meg mintegy ezer lelkesült ifjunak a polgári órhad számára érkezett fegyverekkel felkészülten, fivizzano rokonai segítségére siethetés. A nagybd dicsérve alattvalóinak az ország területének csonkíthatlansága iránt nyilványított buzgalomokat, azon megnyugtató válaszzal bocsátá el a küldöttséget, miszerint diplom. uton már megkezdett az ügy kellő kiegyenlítése. Több lap állítja, miként az angol hajóhad megérkezése mindennap várattik, állomásbelyeül Porto Ferrajo neveztetik.

A s a j t ó s z a b á l y o k o n folyvást dolgoznak, főelv: vallás és erkölcsiség érintetlenül hagyassanak; közszekeg, hatósági s hivatali viszszaélések, közigazgatási hiányok fölött a sajtó legszabadabbán szólhatand; lapszerkesztők s ezek dolgozó társaik felelősek azért, mi az alkotandó sajtótörvénybe ütökzik. Azonban mindez ekorig inkább csak jámbor ohajtás, miután az eddigi sajtóállapot főnmarad mindaddig, mig a piemonti sajtótörvény világot nem lát. Pápa ő szentsége nagyon tart az egyszerre szabaddá leendő sajtó működésétől, s azért szándéka bevárni, mi történendik a szomszédországban. — A ferrarai ügy végelintzte közel, mindkét fél enged, és szent a béke.

SCHWEIZ. Azok is kik a külön szövetségek legyözetését nem ohajtanák, kénytelenek megvallani, miként Dufour szövetségi hadvezér eddigi mozdulatai s egész hadi munkálata tapintatot s mély belátást árul el; miből aztán következtetik, hogy Luzern is nem sokára kényszerítve leend Freiburgot követni, mit annál könnyebben tehetend, minthogy a győztesek eddigi lépteinél bátorságot mérséklettel pártositva láthatni.

Nov. 15kén Freiburg város tegnap, reggeli 8 órakor megadá magát; egyéb föltételek közt Freiburg kötelezve van a külföldi szövetségről azonnal lemondani és hadicsapatait elbocsátani. A többi föltétel a szövetségi sereg bemenetelének rendét, szállásozást s élelmezést tárgyz; az ör helyek szövetségi csapatok által láttatnak el. — E diadalog közepett a sajtó sem hever, s mindinkább el kezd terjedni azon megjöződés, mihez képest a tömérdek pénz és véráldozatnak csak úgy leend kívánt sükerök, ha a jezuíták végkép elűzetnek, s a szövetségi acta vizsgálat alá vétetik.

95ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hirdetés.

A nmságu magy. kir. udvari kincstári rendeletéből közhírré tétetik, hogy f. e. december. 14kén szent Miklóson, december 16kán pedig Rozsnyón a jövő 1848. évre a hradeki és lykavai kincstári uradalmak számára az alább következő gabnafajok s mennyiségek szállítása árlejtés útján a legkevésb szállítási bért kívánónak átfogadni. Szállítási hely és mennyiség: A hradeki urodalom részére: tiszta búza 583; rozs 2379, árpa 2432, zab 462 pozsonyi mérő. A lykavaiéra: tiszta 276, rozs 216 pozsonyi mérő. Az itt kitett gabnamennyiségek egyik fele okvetlenül 1848diki január 15eig; másik fele pedig szinte 1848 april 30aig lesznek rendeltetésük helyére, t. i. az illető pénztárhivatalokhoz szállítandók, ezen fölül elkerülhetlenül megkívántatik hogy a szállított gabona pozsonyi mérője átadásakor 72 itezét adjon; mi pedig a gabnafajok súlyát illeti, tiszta buza p. méreje 80, rozsé 78, árpaé 60, zabé 47 fontot nyomjon. Ehez képest a szállítási akarók személyesen, vagy törvénytáru fölhatalmazással ellátott képviselőik által fönkített napon s helyeken délelőtti 9 óráig jelenjenek

meg; írásbeli ajánlatukhoz pénzbiztosíték is kapcsoltsassék, s pedig a Hradekre tendó szállítást illetőleg ezer pft, a lykavaira pedig három száz forint pp; ezenfölül a szállítási özszegehez mért 10% bánatpénz akár készpénzül akár státuskötelezvényekben csatoltassék azon nyilatkozattal együtt: miszerint ajánlkozó az árlejtési föltételeknek magát előre aláveti. Ily ajánlatok legfőljebb a kitűzött határnapot megelőző estéig t. i. a hradeki szállítást illetőleg f. e. december 13aig, a lykavaira nézve pedig legkésőbb dec. 15eig az urodalmi igazgatóhoz (praefectus) nyujtassanak be. Kik pedig személyesen, vagy meghatalmazottaik által jelenendnek meg, a fölkített 10% bánatpénzt s biztosítéki özszeget árverés előtti napt. i. a hradekre nézve dec. 13kán az ottani, lykavaira nézve pedig dec. 15kén a lykavai, kincstári számtartó hivataloknál letcendik, hogy másnap az árlejtés annál könnyebben mehessen véghez. A letéteményekről térítetvényt veendnek, másnap árlejtéskor az árlejtési bizottságnak előmutatandót. Megjegyzendő azokra nézve, kik írásbeli ajánlatokat nyujtanak be, hogy az árlejtés napján pecsét alatt beadandó ajánlat-ismétléshez az általok annak idejében letett bánat és biztosíték-pénzről szóló ka-

mari urod. pénztárhivaltól nyert bizonyítványt eredetiben csatolják, ha pedig az árlejtésre személyesen jelenének meg, ezen bizonyítvány hiteles mását mu-

tassák be. Az árlejtési s szerződési egyes föltételek a hradeki kir. kincst. igazgatósági hivatalnál megtekinthetők. 1—3

O v á s.

Darab idő óta bizonyos fiatal ember a városban szerte járván, több helyen úgy jelenik meg, mint a gőzhajózási áru-szállító hivatal tudósítója; teszi pedig ezt azon oknál fogva, hogy áruszállítási hamis-czédulák segítségével részint szállítás-bér, részint borraló fejében nagyobb kisebb özszegeket csikarhasson ki.

Ennek ellenében kijelentetik, miként az áru-szállítási jelentvények (Avisók) egyedül arra szolgálnak, hogy az illetőnek tudtul adassék, miszerint számára valamely számltvány megérkezett; a szállítási bér tehát nem előbb, hanem csak a szállítványnak a gőzhajózási szállító-hivatalnál történt átvételekor tétetik le.

Kelt Pesten, novemberben 1847.

A gőzhajózási hivatal altaj.

Hirdetvény.

A nm. m. k. udv. kamra rendeletéből közhírré tétetik: hogy boldogult Kopácsy József, ország hprimásának hátrahagyott tömegéhez tartozó következő ékszerek, u. m. többféle aranykereszt és lánczok — gyémántokkal és drágakövekkel ékesített keresztek és gyűrűk — szelenczék és órák — továbbá ezüst fülék, u. m. asztali és evőeszközök — szintugy arany rájáru tükrök, fűg-

gő-lámpák, képek — dísz- és félig földött koscsik, lószerszámok. — asztali külön és aszurok horodokban és üvegekben, végre 25 darab helvét fajú fejős tehén és 4 darab majsorsági ló, f. eszt. november hó 29én (huszonkilencedik) és következő napjain, napenkénti reggeli 9 órától délutáni 2 óráig a pozsonyi primási nyári-lakban tartandó nyilvános árverés alkalmakor a legtöbbet ígérőknek azonnali készpénzbeli fizetés mellett el fognak adatni. 3—3